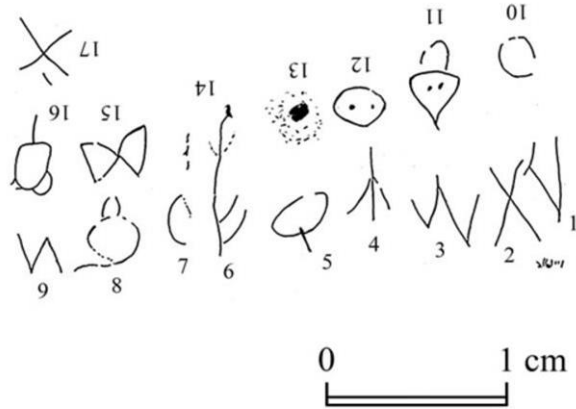

ประวัติศาสตร์ (ไม่) ลับฉบับ 'เหา' (3) เหาโบราณกับตำนานแห่งดินแดนพันธสัญญา

ภาพตัดลอกจากจารึกบนหวีงาช้าง (ภาพจาก Daniel Vainstub และคณะ 2022)

ในปี 2021 ขณะที่แมเดลีเน แมมคูโอกลู (Madeleine Mumcuoglu) นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยฮีบรูที่เยรูซาเลม (Hebrew University of Jerusalem) กำลังหาภาพประกอบรายงานการค้นพบของเธอเกี่ยวกับเหาดึกดำบรรพ์ที่เธอศึกษาอยู่

ตาของเธอก็ไปสะดุดกับร่องรอยบางอย่าง บนรูปหวีงาช้างอันหนึ่งที่เธอถ่ายเก็บเอาไว้ในไอโฟนของเธอ และเมื่อแมเดลีเนขยายภาพในจอของเธอให้ใหญ่ขึ้น เธอก็ตื่นตากับการค้นพบของเธอ บนหวี มันเหมือนมีภาษาหรือรหัสบางอย่างสลักเอาไว้อยู่บางๆ บนหวีดึกดำบรรพ์อันนี้

บางที บนหวีนี้อาจจะมีความหมายอะไรซ่อนอยู่ หวีงาที่มาจากยุคสำริด (Bronze age) เพิ่งถูกขุดพบเมื่อปี 2016 จากแหล่งอารยธรรม "เทลลาชิช (Tel Lachish)" ในตอนใต้ของประเทศอิสราเอล และที่น่าสนใจคือมันมีขนาดเล็กมากแค่ราวๆ หนึ่งในนิ้วคุณหนึ่งนิ้วครึ่งเท่านั้น

เธอเริ่มตั้งสมมุติฐาน "บางที มันก็อาจจะเป็นหวีเล็กๆ ที่พ่อแม่สั่งทำขึ้นมาให้พวกเด็กๆ ก็ได้" แต่คำถามคือตัวอักษรบนหวีนั้นเขียนว่าอะไร

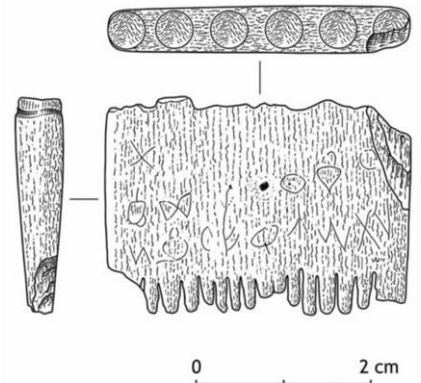

ภาพหวีงาช้างจากดินแดนแห่งพันธสัญญา (Dafna Gazit, senior photographer, Israel Antiquities Authority)

ออกมาได้ว่า "ขอให้งาช้างนี้ขจัดปลิงเหาออกไปจากผมและเครา (May this tusk root out the lice of the hair and the beard)"

เดี๋ยวนะ เด็กที่ไท่หนมีเครา...มีเคราก็ไม่เด็กแล้วมั๊ย

"บางที ในช่วงนั้นคนอาจจะอายุที่มีเหาก็เป็นได้ ก็เลยทำหวีพวกติดตัวไว้สำหรับใช้แอบล้างผมและเคราก่อนเข้าสังคม" แมเดลีเนเริ่ม

ภาพหวีงาช้างจากดินแดนแห่งพันธสัญญา (ภาพจากเปเปอร์ของ Daniel Vainstub และคณะ 2022)

ตีความไปไกล

“ไม่เคยมีใครเคยเจออะไรแบบนี้มาก่อน นี่ไม่ใช่รอยสลักของราชวงศ์ นี่ไม่ใช่ของกษัตริย์ นี่เป็นของคนธรรมดา คุณสามารถเชื่อมโยงกับเจ้าของหวีได้แทบจะในทันที มันเป็นเรื่องที่สื่อถึงความ เป็นคนมากๆ” โยเซฟ การ์พินเกล (Yosef Gamkel) ศาสตราจารย์ด้านโบราณคดี และหัวหน้าทีมวิจัยของแมเดลีเนจากมหาวิทยาลัยฮีบรูกล่าว

โยเซฟเผยต่อว่ามนุษย์เริ่มบันทึกประวัติศาสตร์ราวๆ ทำพันปีก่อน ในช่วงแรก มนุษย์ใช้ภาพและสัญลักษณ์ในการบันทึกและการนำเสนอ

แมเดลีเนเล่าว่า ตอนนั้นเธอแค่ถ่ายรูปเก็บๆ เอาไว้ในไอโฟนเฉยๆ แบบไม่ได้คิดอะไรมาก รูปเลยไม่ได้ขนาดจะเอามาทำอะไรได้

และหลังจากที่เธอค้นพบรอยสลักปริศนาที่ฝังอยู่บนหวี เธอก็ตัดสินใจย้อนกลับไปไปที่ห้องทดลองของเธอเพื่อถ่ายรูปหวีอีกครั้ง คราวนี้จัดแสงแบบจัดเต็ม

เธอพบว่ารอยสลักนี้ เป็นตัวอักษร 17 ตัวจากภาษาโบราณที่เรียกว่าภาษาแคนัน (Canaanite) ที่ร้อยเรียงออกมาเป็นถ้อยคำ 7 คำ ที่ถอดความ

มติชน สุดสัปดาห์

Matchon Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 355

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 22 - พุธสัปดาห์ 28 ธันวาคม 2566

ปีที่: 44

ฉบับที่: 2262

หน้า: 87(เต็มหน้า)

Col.Inch: 97.52 Ad Value: 34,619.60

PRValue (x3): 103,858.80 คลิป: ขาว-ดำ

คอลัมน์: ทะลุกรอบ: ประวัติศาสตร์ (ไม่) ลับฉบับ 'เทา' (3) เทาโบราณกับตำนานแห่งดินแดนพันธ...

ไอเดีย อย่างเช่น ภาษาคูนiform (cuneiform) ของพวกซูเมอร์เรียน (Sumerian) และภาษาฮิโรกริฟฟิ (Hieroglyph) ของอียิปต์

แต่ภาษาแรกที่ให้ตัวอักษรประกอบเป็นคำเพื่อสื่อถึงเสียงก็คือภาษาแคนัน ซึ่งต่อมากลายเป็นรากฐานและต้นกำเนิดของภาษาฟินิเซียน (Phoenician) ที่วิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนกลายเป็นภาษาอารยัน (Aryan) ภาษาแองโกลแซกซัน ภาษากรีก ภาษาละติน และในที่สุด ก็เป็นภาษาอังกฤษ

“ถ้าคุณใช้ภาษาอังกฤษ ก็เหมือนคุณใช้ภาษาแคนันนั่นแหละ” โยเซฟกล่าว “และการที่ชาวแคนันประดิษฐ์ระบบตัวอักษรขึ้นมาได้ ถือเป็นหนึ่งในความสำเร็จทางสติปัญญาครั้งยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ และนั่นทำให้วันนี้คือความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของผมในการขุดค้นครั้งนี้”

ชัดเจนว่าโยเซฟที่ตื่นแต่เช้าไม่แพ้แมเดลิน แต่การตีขลุ่ยแบบนั้นของโยเซฟ สำหรับผมแอบไม่เห็นด้วยเล็กๆ เพราะภาษาอื่นที่ไม่ได้มีรากมาจากแคนันหรือฟินิเซียนก็มีไม่น้อยเหมือนกัน

แต่ที่น่าสนใจที่สุดก็คือ “อาณาจักรแคนัน” ถ้าว่าตามหนังสือแห่งการอพยพ (the Book of Exodus) จากพระคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาเดิม ก็คือ “ดินแดนสันติภาพที่อุดมไปด้วยนมและน้ำผึ้ง” หรือ “ดินแดนแห่งพันธสัญญา (Promised land)” ที่พระเจ้าสัญญาไว้กับโมเสส ซึ่งในปัจจุบันคือ ประเทศอิสราเอล ฉนวนกาซา เวสต์แบงก์ จอร์แดน และบางส่วนของประเทศซีเรียและเลบานอน

วันนี้จึงอาจจะเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญที่ช่วยให้เราเข้าใจวิถีแห่งชาวแคนัน ผู้อยู่อาศัยให้ดินแดนแห่งพันธสัญญามากขึ้น

และด้วยประโยคที่สลักอยู่บนหิว “ขอให้ข้าพเจ้าหนีจากที่นี่ไปจากที่นี่และที่นี่” ที่ฟังดูบ้าๆ มากๆ แม้จะไม่ช่วยบอกอะไรทำนองเกี่ยวกับความรุ่งเรืองแห่งอาณาจักร แต่ก็ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงภาพชีวิตความเป็นอยู่อารยธรรมในอดีตของชาวบ้านแห่งอาณาจักรแคนันที่เดินทางติดต่อกันไปทั่วแถบเมดิเตอร์เรเนียน

“ในยุคนั้น งาช้างนั้นเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่ต้องนำเข้ามาจากอียิปต์” โยเซฟตั้งข้อสังเกต “และแน่นอนว่าพอพูดถึงเครา ชัดเจนว่าเจ้าของหิวนี้ต้องเป็นผู้ชายและผู้ขายคนนี้จะต้องมีอันจะกินไม่ใช่น้อง ไม่มีปัญญาซื้อหิวซึ่งมีราคาแพงระยับ”

“แต่ก็ไม่แน่ อาจจะเป็นของขวัญจากอัครทูตๆ สำหรับพวกครอบครัวขุนนางหรือเศรษฐีก็ได้เช่นกัน” แมเดลินแย้ง

“แต่ที่ชัดเจนคือหิวนี้เป็นของพวกชนชั้นนำในสังคมอย่างแน่นอน”

“การค้นพบและการไขรหัสภาษาครั้งนี้ของทีมนิวเจอร์ซีย์ (ทีมนิวเจอร์ซีย์ของโยเซฟและแมเดลิน) ช่างงดงามอย่างที่สุด” คริสโตเฟอร์ รอลล์สตัน (Christopher Rollston) นักภาษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยจอร์จ วอชิงตัน (George Washington University) กล่าว “แต่น่าเสียดายที่ยังไม่ชัดเจนว่าอายุของหิวนี้จะเก่าแก่แค่ไหน”

โยเซฟและแมเดลินเผยว่าทางทีมนิวเจอร์ซีย์ของพวกเขาใช้การคำนวณครึ่งชีวิตของคาร์บอนกัมมันตรังสี (radiocarbon dating) ในการประเมินอายุของหิวให้แน่ชัดมาแล้วสองรอบ แต่เสียดายที่ผลสรุปอะไรไม่ได้ พวกเขาที่เลยต้องย้อนกลับไปใช้การประมาณอายุเอาคร่าวๆ จากการเทียบแบบแผนของจารึกกับโบราณวัตถุอื่นๆ ที่พอจะทราบอายุแล้ว และจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่ขุดพบหิวเอาแทน

พวกเขาเชื่อว่าหิวนี้มีอายุดีเป็นเลขกลมๆ ก็น่าจะอยู่ที่ราวๆ สามพันเจ็ดร้อยปี หรือราวๆ พันเจ็ดร้อยปีคริสตศักราช ก่อนที่จะมีการเขียนคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมาเป็นพื้นนี่

ในอดีต มีการค้นพบจารึกภาษาแคนันมาบ้างแล้วตามพวกอารูโบราณ อย่างเช่น หัวลูกศรหรือไม้เท้าตามพวกภาชนะเครื่องปั้นดินเผาที่ขุดพบ แต่ทั้งหมดที่เคยเจอมาก็จะเป็นคำคำ ไม่เคยเจออะไรที่มากแบบเต็มประโยคมาก่อน

และนั่นทำให้การค้นพบครั้งนี้มันตื่นเต้นยิ่งขึ้นไปอีก เพราะถ้าว่ากันตามความโบราณ ตัวอักษร 17 ตัวบนหิวซึ่งจากดินแดนแห่งพันธ

สัญญาที่รวมๆ กันแล้วได้มาประโยค 7 คำมา 1 ประโยคนี้ คือ “ประโยคที่เก่าแก่ที่สุดของมวลมนุษยชาติ” เท่าที่เคยมีการค้นพบมา

โยเซฟและแมเดลินตีพิมพ์ผลงานของพวกเขาในวารสาร Jerusalem Journal of Archaeology ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2022 ตอนแรกไม่เคยรู้ว่าประโยคที่เก่าแก่ที่สุดของมวลมนุษยชาติเขียนว่าอะไร ก็ยังไม่รู้สื่ออะไรเท่าไร แต่พอได้รู้ ก็เริ่มแอบรู้สึกเสปๆ คั่นๆ ขึ้นมาจากความคาดหวังของตัวเอง ส่วนตัวแอบหวังเอาไว้ว่าประโยคเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์รู้จักจะเป็นอะไรที่ฟังดู “ว้าววววว” หรือฟังดู “อมตะนิรันดร์กาล” กว้านั้นนิดหนึ่ง

ที่ไหนได้ กลับพูดถึงเทาในเครากับผมซะงั้น แต่อย่างน้อยที่สุด มองในแง่ดี หิวคือคำบรรพ์ที่ได้ผลค่อนข้างดีในเรื่องการสาธิต เพราะถ้าไม่มีเทาคือคำบรรพ์ที่ติดอยู่บนหิวนี้ให้แมเดลินไปศึกษา ก็คงบอกได้ยากว่าเมื่อไรจะมีใครไปสังเกตหิวจนเห็นจารึก 7 คำตรงพลังที่สลักอยู่ล่างๆ อยู่บนนั้น

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า งานวิจัยอาจจะให้อะไรได้มากกว่าที่คุณคิด!!

ใครเล่าจะรู้ การศึกษา “เทา” ในหิวโบราณ จะสามารถโยงไปถึงองค์ความรู้ใหม่ในด้านวิวัฒนาการของภาษาได้ ●